

Discurs del rector Francesc Torres a l'acte d'investidura d'Antoni Tió i Sauleda com a doctor 'honoris causa' per la UPC. 16/06/2025

Rector Magnífic, autoritats acadèmiques, membres del claustre, estimats estudiants, familiars, amigues i amics.

És un honor profund i també una gran alegria adreçar-vos avui unes paraules en aquest acte d'investidura com a doctor *honoris causa* del senyor Toni Tió i Sauleda. Un reconeixement que, més que merescut, és necessari. Perquè Toni Tió representa una d'aquelles figures que fan possible el pont entre el món professional i l'acadèmic, entre el coneixement tradicional i la innovació, entre la pràctica i la cultura.

Antoni Tió Sauleda és una figura destacada en el món de la vela i la indústria nàutica a Catalunya. Nascut a Sant Pol de Mar, va començar la seva carrera professional a França als anys setanta, on va aprendre l'ofici de mestre veler. Amb el temps, va fundar la seva pròpia veleria, que va aconseguir competir amb èxit amb grans marques internacionals del sector, com North Sails. Aquesta competència va ser tan rellevant que la mateixa *North Sails* va decidir incorporar-lo per frenar la seva influència en el mercat.

Al costat de noms tan reconeguts com els nord-americans Nathanael Herreshoff, Lowell North i Dan Neri i l'alemany Hasso Plattner, Toni Tió és indiscutiblement una altra figura rellevant del disseny de veles a escala internacional.

De jovenet, mentre jo estudiava a la llavors Escola Oficial de Nàutica de Barcelona —avui facultat— i aprofitant l'entrada anual que ens regalaven als estudiants de nàutica, anava al Saló Nàutic de Barcelona. Per a mi, era un ritual passejar-m'hi i observar tots els estands de la fira. Allà hi vaig conèixer Toni Tió, encara que ell em va conèixer molts anys més tard. Darrere d'un petit taulell o assegut en una taula amb un retall de vela a les mans, explicava als seus futurs clients les darreres millores de les seves veles. Aquella imatge es repetia any rere any i entre saló i saló, hores de taller, reunions, navegades i proves.

Els qui coneixem en Toni sabem que el seu camí comença en un petit taller de veles, en silenci, aprenent l'ofici des de baix, com es feia abans: mirant, tocant, cosint i escoltant amb respecte els mestres. Ben aviat, d'aquell aprenentatge entre teles, agulles corbes i olor de sal, en va néixer una passió i una vocació que el portaria a convertir-se no només en un gran mestre veler, sinó en una figura clau del sector nàutic català. Aquesta vocació que ha mantingut sempre viva l'ha dut a transformar un ofici artesanal en una disciplina en què es fonen la tècnica, el disseny i la passió per la navegació.

Les veles dissenyades per Toni Tió no són només instruments per avançar, són el resultat d'una comprensió profunda del mar i de l'energia invisible del vent. La seva obra ha estat reconeguda internacionalment en regates, embarcacions clàssiques i modernes, i també en projectes pedagògics, museístics i culturals. Ha sabut preservar la saviesa dels vells mestres velers, alhora que ha introduït innovacions en materials, processos i disseny.

Un dels moments clau de la seva trajectòria va ser l'aposta per la vela de membrana, una autèntica revolució tecnològica que va trencar motllos dins del sector. Aquest tipus de vela, dissenyada específicament per a cada embarcació mitjançant simulació digital i fabricació avançada, ofereix una optimització aerodinàmica molt superior a les veles convencionals. Amb el suport del CIMNE (Centre Internacional de Mètodes Numèrics en Enginyeria), una organització amb personalitat jurídica pròpia creada per impuls de la Universitat Politècnica de Catalunya, la Generalitat de Catalunya i la UNESCO, Toni Tió no només va entendre el potencial d'aquesta tecnologia, sinó que la va impulsar, la va perfeccionar i la va convertir en una nova manera de navegar. Va demostrar que innovar no és traïr la tradició, sinó fer-la evolucionar.

Una part fonamental de la seva aportació ha estat la seva estreta col·laboració amb la Facultat de Nàutica de Barcelona, que tinc l'honor de dirigir. Ha estat un aliat constant en la formació d'estudiants, oferint no només els seus coneixements tècnics, sinó també la seva visió del mar com a entorn viu, com a espai de coneixement i com a part del patrimoni col·lectiu. Ha impartit conferències, ha guiat projectes i ha ofert la seva experiència a tothom qui volia aprendre. El seu assessorament en el Pla estratègic de la Facultat de Nàutica de Barcelona ha estat essencial per visualitzar el camí a seguir.

En una de les classes magistrals que Toni Tió va impartir en les aules d'aquesta facultat, ens va quedar molt clar que al llarg dels darrers cent anys el concepte de la vela ha experimentat una transformació profunda, tant en la seva funció com en la seva percepció social i cultural. Si al segle xx la vela s'associava principalment a la tradició, a l'esport d'elit i a una pràctica tècnica reservada per a persones amb certs recursos, al segle XXI s'ha convertit en un símbol d'innovació, sostenibilitat i accessibilitat creixent.

De l'expertesa de Toni Tió, n'hem après que durant el segle xx la vela va viure una etapa de consolidació com a esport competitiu i pràctica recreativa. Les embarcacions utilitzaven materials com el *dacron* per a les veles, estructures relativament pesants, que limitaven l'eficiència de la navegació. Aquest període es caracteritzava per un fort component de tradició: les regates, com la Copa Amèrica o les proves olímpiques, eren dominades per països amb llargues trajectòries nàutiques, i sovint s'hi accedia des de cercles socials privilegiats. Tot i que la vela mantenia el

seu encant com a forma de desplaçament que no depenia de combustibles, no hi havia una consciència ambiental clara al voltant del seu ús.

Amb l'arribada del segle XXI, el món de la vela ha viscut una revolució tant tecnològica com conceptual. Els avenços en materials com la fibra de carboni, el *kevlar* o les membranes laminades han permès desenvolupar veles molt més lleugeres, resistents i eficients. A més, s'han introduït innovacions com els *foils* i els dissenys de tipus ala, que han millorat enormement la velocitat i el rendiment de les embarcacions. Però més enllà de la tecnologia, ha canviat la manera com la societat entén la vela. Avui dia, no és només una pràctica esportiva o recreativa, sinó també una resposta sostenible davant dels reptes mediambientals globals.

En aquest sentit, Toni Tió té molt clar l'interès actual per l'ús de la vela com a mitjà de transport net. A la nostra facultat i en molts altres centres docents i investigadors es treballa en diferents iniciatives que busquen recuperar el transport de mercaderies amb veles modernes per reduir les emissions de CO₂, i també s'exploren noves formes de turisme marítim ecològic. Paral·lelament, la vela s'ha fet més accessible a través d'escoles i facultats nàutiques, projectes educatius i clubs que promouen la inclusió social i el respecte pel medi marí.

Toni Tió, a més d'empresari, ha estat un impulsor de la comunitat nàutica a Catalunya. No podem oblidar la seva presència activa i ininterrompuda als salons nàutics de tot el món, especialment al Saló Nàutic Internacional de Barcelona, on durant anys ha estat molt més que un expositor. En Toni ha estat un ambaixador del disseny nàutic català, un referent per als professionals del sector i un divulgador apassionat per a les noves generacions. Ha fet del Saló un espai de trobada entre el públic general, els navegants i els qui, com ell, entenen la mar com una manera de viure i de crear.

El seu lideratge es va consolidar com a president del Barcelona Clúster Nàutic, des d'on va impulsar la col·laboració entre empreses, institucions, centres de recerca i escoles. Va convertir el clúster en una eina de transformació econòmica i social, i va demostrar que la nàutica pot ser motor de ciutat, d'ocupació i de sostenibilitat.

I avui el futur es dibuixa amb veles al vent. Els nous velers, lluny del soroll dels motors, avançaran gràcies a l'empenta invisible de l'aire. Seran com ocells del mar, lleugers i respectuosos, navegant entre les onades guiats per sistemes intel·ligents que interpreten el vent com si fos música. I així tornarem a mirar el cel per avançar, tal com ho feien els antics mariners.

Amb aquesta investidura, la Universitat Politècnica de Catalunya reconeix no només una trajectòria professional extraordinària, sinó també una manera d'entendre el coneixement com a construcció col·lectiva, com a pont entre disciplines i com a acte de generositat.

Finalment, vull dir que és un veritable honor haver tingut l'oportunitat de presentar-te i avalar-te com a doctor *honoris causa*. La teva trajectòria, mèrits i contribucions en l'àmbit de la nàutica són una inspiració per a tots nosaltres. Aquest reconeixement és un agraïment a tota una vida de dedicació i compromís amb l'excel·lència i el coneixement, perquè tu no només has fet veles. Has fet escola.

Moltes felicitats i gràcies de tot cor per haver convertit la teva vida en una lliçó d'emprenedoria que avui celebrem junts.